

Nr 430

Av herr **Öhman** och herr **Persson, Helmer**, om viss översyn av skattepolitiken.

Den nuvarande skattepolitiken är mogen för en grundlig översyn. Mindre och medelstora inkomsttagare utsättes för ett skattetryck som i längden blir outhärdligt. Den borgerliga propagandan utnyttjar detta med raffinerad demagogi och vinner visst gehör även bland arbetarklassens väljare. Detta förhållande, men framför allt det faktum att skatternas avvägning under en tid när statens utgifter för sociala och kulturella ändamål måste stiga, gör det nödvändigt att ställa skattefrågan på ett annat sätt än vad som skett under de senaste åren.

Efter genomförandet av 1947 års skattereform, som innebar ett betydelsefullt steg på vägen till en demokratisering av skattepolitiken, har en rad åtgärder vidtagits, som inte bara urholkat och förfuskat denna reform utan helt upphävt dess verkningar. 1947 års skattereform avsåg att lätta skattebördan för vanliga inkomsttagare och lägga högre skatter på stora inkomsttagare, förmögenheter och bolag. Denna riktiga linje har inte fullföljts. Tvärtom.

Förmögenhetsbeskattningen har mildrats, kvarlåtenskapsskatten har avskaffats, beskattningen av aktiebolagen har ändrats i rikemännens intresse bl. a. genom ändringar i avskrivningsreglerna och genom beslutet vid 1959 års riksdag att sänka skatteuttaget från 50 till 40 procent. Också andra åtgärder har vidtagits för att sänka skatterna för verkligt bärkraftiga skattebetalare.

Å andra sidan har en lång rad punktskatter införts, som framför allt drabbar mindre och medelstora inkomsttagare, folkpensionärer och barnfamiljer. Ovanpå detta lade så 1959 års riksdag den allmänna omsättningskatten, som ökar skattetrycket med betydligt mer än 1 000 miljoner kronor. Pengar som dras in från huvudsakligen mindre inkomsttagare.

Gällande avgiftssystem, som till stor del finansierar folkpensionerna och sjukförsäkringen, verkar på samma sätt för mindre inkomsttagare som de indirekta skatterna. Detta bekräftas även av finansministern, som påvisat att en inkomsttagare i 7 000-kronorsklassen får betala lika hög folkpensionsavgift som en inkomsttagare i 200 000-kronorsklassen. Man kan således hänföra avgifterna till sjukförsäkringen och folkpensionen till de indirekta skatterna, och vi finner då, att dessa skatters andel av statens skatteinkomster år 1958 utgjorde 46 procent, år 1959 60 procent och kan för år 1960 uppskattas till 63 procent. En fortgående och snabb förskjutning från

direkt skatt till indirekt är påtaglig. Allt större del av skattebördan vältras på detta sätt över på de minst bärkraftiga.

Kommunistiska partiet är bestämd motståndare till denna skattepolitiska linje. Vi har varit motståndare till den serie av punktskatter på konsumtionsvaror som riksdagen och regeringen genomfört, och vi ställde vid 1959 års riksdag vårt alternativ till omsättningsskatten.

Demokratisk skattepolitik

Omsättningsskatten, liksom övriga indirekta skatter på nödvändiga konsumtionsvaror, är oförenlig med den demokratiska skattepolitik som vi vill främja. De indirekta skatterna medger inte att skattebördan anpassas till inkomsttagarnas ekonomiska bärkraft. Tvärtom drabbar de hårdast de minst bärkraftiga, d. v. s. alla som måste använda hela sin inkomst för omedelbar konsumtion. Större inkomsttagare, som endast använder en del av sina inkomster för konsumtion av skattebelagda varor, har därför allt intresse av omsättningsskatt och liknande former av indirekt beskattning. Detsamma gäller för aktiebolag, banker, försäkringsinrättningar och andra företag, som självfallet inte kan betecknas som konsumenter.

Vi anser det nödvändigt att genomföra en omläggning av skattesystemet för att ge detta ett *demokratiskt innehåll*. De verkligt bärkraftiga: *bolag, banker, stora förmögenheter, miljonärer och andra verkligt stora inkomsttagare måste svara för en betydligt större del av statsutgifterna än de gör nu om det skall bli möjligt att fullfölja en social och kulturell framstegspolitik.*

Samtidigt måste skattebördan för små och medelstora inkomsttagare lättas genom slopandet av omsättningsskatten, sänkning av den direkta statskatten och besparingar på statsutgifterna, framför allt de militära kostnaderna.

Vid 1959 års höstriksdag framlade vi ett skatteprogram, som innebar höjning av förmögenhetsbeskattningen till i genomsnitt 2 procent på beskattningsbara förmögenheter över 80 000 kronor, uttagande av en engångsskatt på de senaste två årens kursstegringsvinster och bibehållande av bolagsskatten vid 50 procent. (Vi hänvisar till motionerna nr 668, 669 och 670 i Andra kammaren 1959.)

Vi vidhåller denna skattepolitiska linje och kompletterar densamma med förslag i särskild motion om besparingar på militärbudgeten med något över 600 miljoner kronor.

Genom en sådan besparings- och skattepolitik ges utrymme dels för slopande av omsättningsskatten från 1 juli 1961, dels för sänkning av de direkta skatterna med sammanlagt omkring 700 miljoner kronor för små och medelstora inkomsttagare. Skattesänkningen för berörda inkomsttagare uppgår, enligt vårt förslag, till genomsnittligen omkring 300 kronor per år.

Vårt förslag till en demokratisering av skattepolitiken ser siffermässigt ut på följande sätt:

Inkomstsidan:

Höjd förmögenhetsskatt	405	miljoner	kronor
Engångsskatt på kursstegringsvinster	600	»	»
Återförande av bolagsskatten till 50 %	250	»	»
Besparing på militärbudgeten	617	»	»
	Summa	1 872	miljoner kronor

Utgiftssidan:

Avskaffandet av omsättningsskatten	1 175	miljoner	kronor
Sänkning av den statliga inkomstskatten för små och medelstora inkomsttagare	697	»	»
	Summa	1 872	miljoner kronor

Uppräkningen av inkomsterna av en engångsskatt på kursstegringsvinster med 100 miljoner kronor i jämförelse med vad vi föreslog vid höstriksdagen 1959 baserar sig på de under senare delen av fjolåret ytterligare kraftigt stegrade kursvinsterna. Redan i början av december 1959 beräknades värdet enbart av stamaktierna på Stockholms fondbörs ha stigit med 6,2 miljarder kronor sedan mars månad 1958. Och aktiekurserna fortsätter alltjämt att stiga.

Den post på 1 175 miljoner kronor, som upptagits i vår beräkning, utgör omsättningsskattens nettobelopp efter avdrag från bruttobeloppet — 1 400 miljoner — av de 225 miljoner kronor, varmed den direkta skatten sänktes samtidigt som omsättningsskatten infördes. För att få täckning för denna skattesänkning även efter det att omsättningsskatten avskaffats föreslår vi att bolagsskatten återförs till 50 % retroaktivt från och med innevarande år. Detta innebär endast att bolagsskatten icke sänks utan fortsätter att utgå med samma belopp som under de senaste åren. Av de medel, som genom denna åtgärd inflyter till statsverket under innevarande år och fram till 1 juli 1961, bör 225 miljoner kronor fonderas för att under budgetåret 1961/62 täcka ifrågavarande skattesänkning.

De 697 miljoner kronor, som enligt vårt skattealternativ står till förfogande för en sänkning av den statliga inkomstskatten, föreslår vi fördelade såsom framgår av nedanstående skatteskalor:

Ny skatteskala

Procentuellt uttag i resp. inkomstskikt

Gifta

Beskattningsbar inkomst	Motsvarande ungefärlig årsinkomst	Skatt i procent av beskattningsbara belopp enligt vårt förslag
0— 4 000 kr.	— 9 000 kr.	0
4 000— 8 000 »	9 000— 14 000 »	10
8 000— 10 000 »	14 000— 16 500 »	16
10 000— 12 000 »	16 500— 18 500 »	23
12 000— 16 000 »	18 500— 23 500 »	29

Beskattningsbar inkomst	Motsvarande ungefärlig årsinkomst	Skatt i procent av be- skattningsbara belop- pet enligt vårt förslag
16 000— 20 000 kr.	23 500— 28 000 kr.	38
20 000— 30 000 »	28 000— 39 500 »	38
30 000— 40 000 »	39 500— 51 000 »	43
40 000— 60 000 »	51 000— 74 500 »	48
60 000—100 000 »	74 500—121 000 »	54
100 000—150 000 »	121 000—179 000 »	59
150 000— »	179 000— »	65

Ensamstående

0— 2 000 kr.	— 4 500 kr.	0
2 000— 4 000 »	4 500— 7 000 »	10
4 000— 6 000 »	7 000— 9 500 »	16
6 000— 8 000 »	9 500— 12 000 »	23
8 000— 10 000 »	12 000— 14 500 »	28
10 000— 12 000 »	14 500— 16 500 »	31
12 000— 16 000 »	16 500— 21 500 »	34
16 000— 20 000 »	21 500— 26 000 »	37
20 000— 30 000 »	26 000— 37 500 »	41
30 000— 40 000 »	37 500— 49 000 »	45
40 000— 60 000 »	49 000— 72 500 »	49
60 000—100 000 »	72 500—119 000 »	54
100 000—150 000 »	119 000—177 000 »	59
150 000— »	177 000— »	65

Full skattebefrielse för de lägsta inkomstagarna

Ovanstående av oss föreslagna skatteskalor innebär att en gift inkomstagare med upp till 9 000 kronors årsinkomst och en ensamstående med upp till 4 500 kronor helt befrias från statlig inkomstskatt. De små och mellanstora inkomstgrupperna däröver får också betydande skattesänkningar, som exempelvis för en familj med 12 000 kronors årsinkomst uppgår till 400 kronor och för en 15 000-kronorsfamilj till 390 kronor. Vid 18 000 kronors årsinkomst blir skattesänkningen för en familj 338 kronor och vid 20 000 kronors inkomst 297 kronor. Ännu vid 25 000 kronors inkomst får en gift skattskyldig en skattesänkning — 155 kronor — men däröver bibehålls skatten vid nuvarande nivå.

För ensamstående skattskyldig tar vi följande exempel för att visa den skattesänkning, som uppstår enligt vårt förslag: vid 5 000 eller 6 000 kronors årsinkomst en skattesänkning på 200 kronor, vid 8 000 kronors inkomst 192 kronor, vid 10 000 kronors inkomst 171 kronor, vid 12 000 kronors inkomst 136 kronor och vid 15 000 kronors inkomst 68 kronor i skattesänkning. Upp till 20 000 kronors årsinkomst blir det minskad skatt, även om minskningen avtar. Över 20 000 kronor oförändrad skatt. Ingen vare sig gift eller ensamstående skattskyldig får skatteökning. De här nämnda exemplen är beräk-

nade för ortsgrupp 3 utgående från en kommunal utdebitering på 14 kr. per skattekrona. För övriga ortsgupper blir det motsvarande sänkningar.

Denna skattesänkning, beräknad på 1960 års uppskattade inkomster, kostar sammanlagt 696,3 miljoner kronor, d. v. s. nästan exakt den summa, som står till förfogande enligt ovan återgiven kalkyl. Denna skattesänkning är alltså fullt möjlig att genomföra enligt den inkomstberäkning, som ligger till grund för vårt skattealternativ och som är helt igenom rimlig och realistisk.

Det torde sålunda vara svårt att hävda, att den höjning av skatten på förmögenheter över 80 000 kronor, som vi framförde vid höstriksdagen, som vi vidhåller och som vi i likhet med hela vårt skattealternativ har för avsikt att ställa inför väljarna i årets val, skulle vara orimlig. Vi föreslår att den nuvarande förmögenhetsskatten, som för närvarande är så ytterst låg som genomsnittligt 0,6 procent, skall höjas till genomsnittligt 2 procent, vilket kan betecknas som en synnerligen låg uttagningsprocent men ändå ger en inkomstökning för staten på minst 405 miljoner kronor per år. En fullt utarbetad skattetabell på basis av detta förslag finns i vår motion nr 668 i andra kammaren för år 1959.

Lika befogat är vårt förslag om en engångsskatt på kursstegringsvinster. Det grundar sig på de lätt konstaterbara kursstegringar, som ägt rum och som ingen förnekar. Det är här fråga om väldiga oförtjänta förmögenhetsökningar, som enligt vår och mångas mening borde vara ett ur både ekonomisk och moralisk synpunkt lämpligare skatteobjekt än redan hårt skatte-tyngda små och medelstora inkomsttagare.

Vad bolagsskatten beträffar hävdar vi att det var en skadlig eftergift för storfinansen, när riksdagsmajoriteten på regeringens förslag i fjol beslöt sänka denna skatt från 50 till 40 %, samtidigt som en ny tung skattebörda i form av oms lades på löntagarna och andra små inkomsttagare. Att bolagen mycket väl kan betala den högre skatten visar erfarenheten från de år fram till 1959, då den tillämpades och på intet sätt hindrade bolagen från att ytterligare öka sina vinster och konsolidera sin ställning. Det är därför ett mycket berättigat krav att bolagsskatten på nytt skall tas ut med 50 procent av nettoinkomsten.

Nya inkomstkällor

En del av de inkomstökningar, som vi vill ställa till statsmakternas förfogande i stället för omsättningsskatten och för att sänka den direkta skatten, är av engångskaraktär. Detta gäller engångsskatten på kursvinster. På litet längre sikt kommer emellertid enligt vårt förslag nya inkomstkällor in i bilden. De är — såsom vi framhöll redan vid förra årets riksdag — framför allt följande:

1. En permanent beskattning av kursstegringsvinster.
2. Beskattning av bolagens förmögenheter, som för närvarande är be-

friade från skatt, liksom en allmän effektivisering av bolagsbeskattningen.

3. Indragning till det allmänna av oförtjänt markvärdestegring, en fråga där både utredning och förslag föreligger men där regeringen ännu inte tagit något initiativ till lagstiftning.
4. Effektiva åtgärder mot de stora inkomsttagarnas, de stora förmögenhetsägarnas och bolagens skattefusk. Sådana åtgärder kan tillföra statskassan väldiga belopp, vilket framgår av den särskilda motion i denna fråga, som från vårt håll framlägges för årets riksdag.

Det ingår som ett viktigt led i en demokratisk skattepolitik, att de frågor, som här nämnts, löses med det snaraste.

I anslutning till ovan anförda yrkas,

att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om utredning och förslag till 1961 års riksdag om en sådan demokratisering av skattepolitiken som ovan föreslagits och som bl. a. innebär att omsättningsskatten avskaffas från och med 1 juli 1961.

Stockholm i januari 1960

Gunnar Öhman

Helmer Persson
